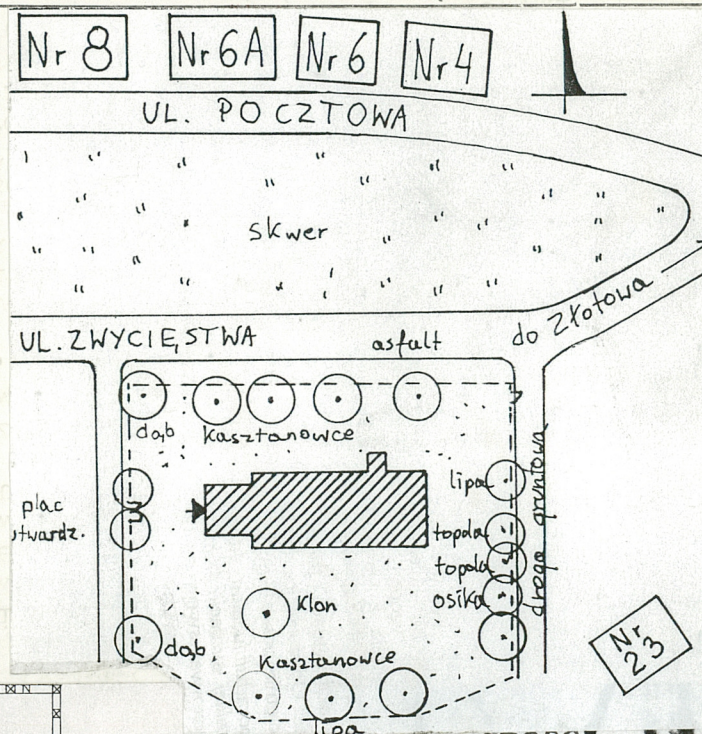

1. Obiekt **EWANGELIC. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYM.-KAT. P.W. NAWIEDZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARIII PANNY**

2. Czas powstania
1773 r.

3. Miejscowość
TARNÓWKA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres **ul. Zwycięstwa 22
Tarnówka**
nr hipoteczny **KW [redacted] dz. nr 1107**

5. Przynależność administracyjna
województwo **pilskie**
gmina **Tarnówka**

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Tarnówko, Tarnowke /do 1945/

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo **koszalińskie**
powiat **Złotów**

8. Właściciel i jego adres
**Parafia Rzym.-Kat. w Tarnówce,
ul. Niepodległości 35
Tarnówka
Diecezja koszalińsko-kołobrzewska**

9. Użytkownik i jego adres
j.w. rubr.8

10. Rejestr zabytków
Nr **A-45/185/** data **2.04.1959.**

1:200

h=548

+10

1:25000

Tarnówka

0 1 2 3 4 m

2970

Sytuacja: kościół znajduje się w centrum miejscowości, po południowej stronie głównej drogi przez nią przechodzącej i prowadzącej do Złotowa. Wolno stojący. Obszerny cmentarz przykościelny ma kształt nieregularnego czworoboku, ogrodzonego prefabrykowanym parkanem żelbetowym. Wzdłuż parkanu rosną wysokie stare drzewa liściaste. Na północ, zachód i południe od cmentarza przykościelnego znajdują się niezabudowane place. Od strony wschodniej posesje prywatne są od terenu kościelnego odgrozione drogą dojazdową. W pobliżu, na pd-zachód od kościoła, znajduje się szkoła podstawowa.

Materiał, konstrukcja, technika: konstrukcja ryglowa.

Wypełnienia z cegły, otynkowane. W ścianie między wieżą a poddaszem do wypełnienia pół szachulca użyto cegły surówki 30 x 7,5 cm, natomiast w niższych partiach wieży występuje cegła wypalana 28 x 6,5 cm. Jakiego rodzaju cegła użyta została w ścianach nawy nie można stwierdzić. Ściany stoją na podmurówce kamiennej, wysokiej na 0,20 - 0,50 m ponad poziom terenu. Pomiędzy podwaliną a oczepek znajduje się 5 rzędów rygli; w narożnikach zastrzały na całą wysokość ściany. Druga kondygnacja wieży jest konstrukcją szkieletową oszalowaną. Ściany od wewnątrz obite listwami boazeryjnymi, w starej zakrystii ściany otynkowane. Nad nawą strop drewniany z dolnym pułapem deskowym i ukośnym zaskrzynieniem wzdłuż dłuższych ścian. 4 pary słupów ścian zewnętrznych są stężone ze stropem i więźbą zastrzałami, widocznymi z wnętrza nawy. Zastrzały są wykonane z krawędolnym pułapem deskowym.

Więźba dachowa drewniana krokwiowo-płatwiowa z dwoma stolcami i jętkami; co czwartą wiązar pełny. Nad zakrystią więźba krokwiowa. Dach nawy i starej zakrystii pochówką zakładkową ceramiczną w koronkę, podwójnie. Dach wieży pokryty dachówką zakładkową ceramiczną.

W kruchcie w przyziemiu wieży posadzka z cegieł wypalanych 28 x 14 cm, ułożonych na płask, jednakże środkowy pas pomiędzy drzwiami wykonany jest z lastrico. W nawie posadzka lastrico, pod ławkami podłoga z desek malowanych farbą olejną. Podniesiony o 10 cm podest prezbiterium w części środkowej jest wyłożony terakotowymi płytkami ośmiobocznymi, w narożnikach poroździelanymi mniejszymi płytkami kwadratowymi. Na pozostałej powierzchni prezbiterium występuje posadzka z płyt kamiennych 30 x 30 cm, posadzka ceglana, a w narożniku pd-wschodnim podłoga biała. Stopień pomiędzy nawą a prezbiterium wykonany z rolki ceglanej. W nowej zakrystii, która znajduje się pod emporą za ołtarzem, jastrzych cementowy. W starej zakrystii podłoga biała. Na emporach deskowa podłoga jest wyłożona płytami pilśniowymi gładkimi.

Schody z kruchty na wyższą kondygnację wieży drewniane drabiniaste. Schody z nawy na emporę organową drewniane drabiniaste, podbite od spodu biegu deskami. Schody na emporę za ołtarzem drewniane jednobiegowe łamane drabiniaste.

Drzwi zewnętrzne do wieży umieszczone w otworze prostokątnym, dwuskrzydłowe płycinowe. Drzwi między wieżą a nawą prostokątne dwuskrzydłowe, częściowo przeszkłone. Drzwi boczne w południowej ścianie nawy prostokątne, dwuskrzydłowe płycinowe, od zewnątrz zabite listwami. Drzwi w ścianie wschodniej jednoskrzydłowe. Drzwi wewnętrzne do starej i nowej zakrystii jednoskrzydłowe płycinowe. Wszystkie drzwi są współczesne. Okna nawy umieszczone w otworach prostokątnych, skrzynkowe ze

Wieś założono w 1549 r., lecz na innym miejscu w pobliżu, najprawdopodobniej przy grodzisku. Translokacja wsi na obecne miejsce miała miejsce w 1579 /z tego roku pochodzi dokument lokacyjny/. Od początku wieś była jednolicie luterkańska, co na terenie Krajny należało do wyjątków. Od pocz. XVII w. do 1631 r. Tarnówka miała prawa miejskie. Pierwszym burmistrzem był Marcin Jandেকে. Wieś należała do dóbr Krajenka. W 1701 r. pozae wsi i kościoła. W 1732 r. sołtysiem był Krzysztof Nehring. W 1766 we wsi było 563 mieszkańców, w 1852 - 966-u, a w 1895 r. 1458, w tym 27 katolików. Do 1919 roku dziedzicem Tarnówki był Koczorowski, ale po włączeniu tych terenów do Niemiec majątek sprzedał.

Pierwszy kościół zbudowano wkrótce po lokacji wsi, w 1582 r., jako luterkański. Spalił się on w 1701 i został odbudowany w 1705 r. W 1732 kościół zburzono. Niemal natychmiast po I rozbiórce zbudowano obecny kościół. Była w nim inskrypcja: "Durch blinden Eifer sank ich nieder 1732, mit Gottes Hilfe steh ich wieder 1773". Kościół odnawiano w 1815, 1867, 1894 /gruntownie/ i 1914. Tarnówka należała do ewangelickiej diecezji Złotów. 26.06.1945 kościół objęli katolicy, poświęcenie miało miejsce 3.07.1945. Parafię erygowano 1.06.1951.

Budowla nie ma ewidentnych cech stylowych, jej formy są zdeterminowane konstrukcją. Jedynie w ukształtowaniu dachu wieży można dopatrzeć się reminiscencji barokowych.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
nawa, zakrystia 3 1257 m ³ wieża - ca 477 m ³ Razem - ca 1734 m ³	243 m ² /w tym nawa 209 m ² /	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
Modernizacja wnętrza, posadzki lastrico, boazerie, wymiana stolarki. 1979 r. - konserwacja konstrukcji ścian, naprawa i otynkowanie jej wypełnienia 1996 r. - remont, wzmocnienie i impregnacja więźby i stropu		W starej zakrystii tynki odparzone, podłoga zniszczona przez szkodniki. Pokrycie dachu wieży uszkodzone. Poza tym stan dobry, więźba zaimpregnowana, cokoł wypoinowany, tynki zewnętrzne bez uszkodzeń	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		Wymiana pokrycia dachu wieży.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Zygmunt Ż., Parafia Tarnówka, m-pis przechowywany na plebanii w Tarnówce

22. Biblioteka

O.Goerke, Geographie, Statistik und Geschichte des Kreises Flatow, Flatow 1899, s.156 nn
A.Krajna-Wielatowski, Ziemia Złotowska, Poznań 1928, s.21, 45, 163.
K.Juhnke, Ein Beitrag zur deutschen Kulturgeschichte. Damals bei uns in Tarnowke, w: Zeugnisse ostdeutscher Kultur, hrsg. K.Eisbrenner

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

1.akwarela z widokiem kościoła z lat międzywojennych, autorstwa Henry Blywertz'a, przechowywana na plebanii w Tarnówce

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Tomasz Wujewski VII 1998

plany, rysunki Tomasz Wujewski VII 1998 imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Tomasz Wujewski VII 1998 imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

2 wkładki

1. Miejscowość

T A R N O W K A

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.RZYM.-KAT. P.W.
NAWIEDZENIA N.MARII PANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dodatkowe fotografie

Widok od pd-zachodu.

Widok od południa

Widok od pd- wschodu

Widok od pn- wschodu

Widok od pn- wschodu.

Wkładkę założył:.....

T.Wujewski VII 1998

Miejsce przechowywania negatywów:

Widok od pn-wschodu.

Widok od pn-zachodu

Widok od północy

Wnętrze, widok w kierunku ołtarza

Wnętrze, widok w kierunku empy organowej.

1. Miejscowość T A R N Ó W K A	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PAR.RZYM.-KAT. P.W. NAWIEDZENIA N.MARII PANNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. rubr.13
-----------------------------------	--	--

c.d. rubr.13:

ślemieniem w połowie wysokości, dwuskrzydłowe, każde skrzydło dzielone szczeblinami na 3 kwatery; od strony wnętrza skrzydła bez podziałów, lecz z wprawionymi współczesnymi szybami witrażowymi /zielone, żółte, czerwone/ o motywach geometrycznych. Okno starej zakrystii prostokątne, ościeżnicowe ze słupkiem i ślemieniem w połowie wysokości, skrzydła dzielone poziomymi szczeblinami. Okienka w dolnej kondygnacji wieży i okienko oświetlające od północy nową zakrystię ościeżnicowe dwuskrzydłowe, skrzydła dzielone w połowie poziomą szczebliną.

R z u t: nawa na rzucie wydłużonego prostokąta, poprzedzona kwadratową kruchtą w przyziemiu wieży, nieco węższą od nawy. Za ołtarzem zabudowując dawną emporę wydzielono nową zakrystię. Stara zakrystia dobudowana do nawy od strony północnej, założona na planie prostokąta. Wnętrze kościoła salowe, z dużą emporą muzyczną połączoną z emporami bocznymi, sięgającymi do połowy długości nawy.

B r y ł a: niepodpiwniczony. Prostopadłościenny korpus nakryty dachem naczółkowym. Od zachodu dostawiona do nawy dwukondygnacyjna wieża prostopadłościenna, której ściany sięgają wysokości kalenicy nawy, nakryta dachem czterospadowym o wklęsło - wypukłych połaciach, zwieńczoną ośmioboczną sygnaturką z daszkiem o połaciach również wklęsło - wypukłych. Od północy do kościoła przylega stara zakrystia, której ściany są o połowę niższe od ścian nawy i są nakryte dachem dwuspadowym

E l e w a c j e: rytm elewacji nadają elementy konstrukcji ryglowej. Okna zajmują w sumie połowę wysokości ścian nawy. W szczycie wschodnim otwór na poddasze. Górna kondygnacja wieży oszalowana pionowymi deskami; w szalowaniu bocznych ścian wieży są wycięte otwory, od góry zamknięte odcinkowym łukiem. Ponadto w szalowaniu są wycięte małe otwory wentylacyjne..Od strony nawy ściana górnej kondygnacji wieży obita blachą w arkuszach. W ścianach sygnaturki są otwory górą zakończone odcinkowymi łukami i wypełnione żaluzjami.

W n ę t r z e: ściany na całej wysokości obite pionowo ułożonymi listwami boazeryjnymi, podobnie obita balustrada empory. Empora drewniana umieszczona z tyłu kościoła i z boków, do połowy nawy, wsparta na drewnianych słupach o przekroju kwadratowym i sfazowanych krawędziach oraz profilowanych wklęsło - wypukło śmigach. Za ołtarzem pierwotnie również była empora wpoprzek nawy, wsparta na dwóch słupach /obecnie zabudowana/. Na stropie w zachodniej części nawy malowidło Baranek Wielkanocny, pośrodku Nawiedzenie, nad ołtarzem soborowym oko Opatrzności.

W y p o s a ż e n i e: ołtarz główny rokokowy z ok.1775 r., nastawa z kręconymi kolumnami owiniętymi wicią, ponadto główki aniołków, rocaille, grzebienie, w zwieńczeniu putta; w glorii gołębic Duchu Świętego w otoczeniu obłoków, promieni i główek anielskich. Obraz niezabytkowy. Prospekt organowy neogotycki. Kropielnica neogotycka gipsowa. Świecznik - pajak, XX w. Dzwon spiżowy z lat międzywojennych. Ławki o profilowanych wklęsło - wypukło bokach.

I n s t a l a c j e: elektryczna

Wkładkę założył: Tomasz Wujewski VII 1998

Miejsce przechowywania negatywów: